Єднаймося в Просвіті!

ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА

Те, що ти будував роками, може зруйнуватися в одну мить. І все ж — будуй! Мати Тереза

**№ 47 (309)
16 грудня
2010 р.**

Тижневик "Галицька Просвіта" * Засновник – Івано-Франківське ОО ВУТ "Просвіта" ім. Т. Шевченка * Свідоцтво – ІФ № 521 від 15.06.2004 р. * Шеф-редактор – Степан Волковецький * Гол. редактор – Богдан Вівчар * Літературний редактор – Ірина Шумада * Верстка – Марія Дзебчук * Набір – Наталія Дяченко * Друк – КП фірма "ЛІК" * Тираж – 2000 примірників * Замовлення – № 1049 * Наша адреса: 76018, м. Івано-Франківськ, вул. М. Грушевського,18 * тел. (0342) 75-05-86, * тел./факс (03422) 2-38-67 * e-mail: oblasna-prosvita@ukr.net * http://uaprosvita.if.ua/ * Наші реквізити: Р/р 2600630015124 в Укрсоцбанку МФО 336019, код 04929075. * За зміст та достовірність інформації у рекламі відповідальність несе рекламодавець * Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій і подає матеріали для дискусії * За точність викладених фактів відповідальність несе автор * Редакція застерігає за собою право редаґувати і скорочувати матеріали * Листування з читачами – тільки на сторінках газети

СПРАВИ ПРОСВІТЯНСЬКІ

ВЕСЬ СПЕКТР ПРОБЛЕМ

У Народному домі обласної «Просвіти» врочисто відзначили 142-гу річницю її створення. Власне, це стало доброю нагодою осмислити пройдений шлях, підсумувати зроблене за останній рік і критично проаналізувати його, усвідомити прорахунки й накреслити плани на майбутнє. Саме цьому послужила ділова розмова на засіданні Ради і Правління ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка. А розпочалася вона зі звіту голови об'єднання Степана Волковецького (друкується в сьогоднішньому числі «ГП» – ред.).

В ухваленому з цього питання рішенні відзначена активна участь організації у політичному житті краю, пожвавлення культурно-масової роботи, зміцнення матеріальної бази. Позитивним визнані відкриття й робота «Української книгарні», підвищення рівня часопису «Галицька Просвіта». Водночас і надалі найактуальнішим є реалізація концепції відновлення осередків у кожному селі, трудовому, навчальному колективі, залучення молоді, активізація роботи секцій.

Важливими є як видавнича справа, так і робота «Української книгарні». Перед цими підрозділами поставлене завдання розширити свою діяльність і добитись рентабельності. Наголошено також на необхідності підтримки своїх видань – «Галицької Просвіти» і «Слова Просвіти». Просвітяни мають подбати, аби ці видання були в кожному місті й селі, в кожній школі, навчальному закладі, сільській, селищній, міській раді, бібліотеці й народному домі, лікарні, трудовому колективі. І насамперед у просвітянському осередку. Слід вишукати можливість передплатити ці видання почесним просвітянам, залучивши до цього доброчинців.

Доведені мінімальні завдання з передплати «Галицької Просвіти» і «Слова Просвіти»: для Івано-Франківського міського об'єднання – відповідно «ГП» – 120, «СП» – 40; Коломийського РМО – «ГП» – 90, «СП» – 40; інші райміськоб'єднання «ГП» – 45, «СП» – 15.

Діяльність райміськоб'єднань «Просвіти» проаналізував відповідальний секретар обласного об'єднання Михайло Рудковський. Він, зокрема, наголосив, що добрих результатів добиваються там, де робота об'єднань базується на якісній роботі первинних осередків, як, скажімо, в просвітянському осередку села Залуква Галицького району, яким керує Лідія Скрентович. Саме на його базі в липні цього року ОО ВУТ «Просвіта» провела обласний семінар з вивчення набутого досвіду. Цей осередок є зразковим, у його роботі беруть активну участь сільський голова, директор школи, священик і керівник Народного дому. При храмі працює недільна духовна школа для молоді.

(Чит. стор. 2)

БЮДЖЕТ-2011

НАРОДУ – КРИХТИ, БАГАТИМ – УСЕ

Прожитковий мінімум зросте за 2011 рік лише на 59 грн.

З бюджетного «пирога» народу – лише крихти, зате владі, у якій всі заможні, а то й олігархи, – дістанеться все.

Загалом діяльність Президента, Верховної Ради та Уряду наступного року обійдеться платникам податків у рекордні 2,44 мільярда гривень. Більше «слуги народу» коштували тому ж народу лише у 2007-му – 2,52 млрд. грн. Левова частка з цієї суми піде на Державне управління справами, яке обслуговує діяльність Президента (1,344 млрд. грн.). У 2009 році витрати на ДУСю становили 817 млн. грн., у 2010-му – 947 млн. грн. Генпрокуратурі України минулого року було виділене фінансування у сумі 900 млн. грн., цього року – 1,2 млрд. грн., на 2011 рік – аж 2,2 млрд. грн. За підрахунками Арсенія Яценюка, **лікування одного члена Урядуобходитиметься країні в суму, яка передбачена на лікування 4026 громадян України.** Фінансування санаторіїв для можновладців збільшено на 34 мільйони – до 131 мільйона гривень. Прем'єр-міністр Микола Азаров повідомив, що загалом витрати на охорону здоров'я збільшать на 1 млрд. грн. та на півмільярда більше буде спрямовано «на духовний і фізичний розвиток людей». Важко сказати, скільки з цих грошей перепаде лікарням для простих смертних, а скільки закладам, у яких поліпшують здоров'я чиновники різного рівня. 12 млн. українців живуть у сім'ях, де на одного члена припадає менше середнього прожиткового мінімуму. За даними Держкомстату, кожен четвертий міський мешканець і кожен третій сільський живе на кошти, сума яких не дотягує до встановленого державою прожиткового мінімуму.

Тимчасом витрати на утримання резиденцій і мисливських господарств високопосадовців збільшили на наступний рік на 50 відсотків. Переїзди високопосадовців також обійдуться скарбниці значно дорожче – у 190 мільйонів, цього року вистачало і 125 мільйонів.

Прожитковий мінімум для осіб, які втратили працездатність (а отже, і мінімальна пенсія), зростатиме з 1 січня до 750 грн. (зараз 734 гривні), з 1 квітня – 764 грн., з 1 жовтня – 784 грн., з 1 грудня – 800 гривень.

«Підвищення мінімальної зарплати лише на 63 гривні, а мінімальної пенсії на 50, свідчить про те, що попри заяви щодо реформування економіки, Уряд не вірить в її розвиток», – говорить голова Національного форуму профспілок Мирослав Якібчук.

Наразі не віриться, що цей закон про бюджет покращить соціально-економічний розвиток країни.

СВЯТОЧНЕ

ЄДНАЙ ЖЕ, «ПРОСВІТО», УКРАЇНСЬКИЙ ЛЮД!

КЛЯТВА МОЛОДОГО ПРОСВІТЯНИНА

**На кров народу, в боротьбі пролиту,
На предків честь, що вольними жили,
На рідну землю, морем сліз политу,
На заповіт борців, що полягли,
Я присягаю і клянусь:
Во клятву матері-Вкраїни,
Аби сіяла в цілім світі,
Трудитись чесно, до загину,
Нести народові «Просвіту»,
Край боронить від сил ворожих,
В цім поможи, ласкавий Боже!**

Присягу молодого просвітянина складає Руслана Денега

Цю клятву, цілуючи прапор «Просвіти», минулої неділі на святкових урочистостях, присвячених дню народження цієї найдавнішої громадської організації, мовило двадцять два студенти – члени «Молодої Просвіти» Галицької академії. До них приєднались і заслужена артистка України Ірина Лончина, яка тут, у «Просвіті», з Клубу обдарованих дітей, розпочинала свою творчу діяльність, і Руслана Денега – нинішній його керівник. Вони присягли й продемонстрували перед учасниками свята, що «Просвіта» примножується молодими силами, новими ідеями, розмаїттям форм і методів роботи. Символічно, що прапор «Просвіти» молоді як естафету передав старійшина просвітян – професор Степан Ґеник, а посвідчення вручив голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка Степан Волковецький.

На цей раз просвітян приємно здивували театральною постановкою «Український каламбур», в якій ролі виконували як студенти, так і викладачі Галицької академії. Глядачам були представлені фраґменти з вистав «Наталка Полтавка», «Сватання на Гончарівці»,«Кайдашева сім'я», «На Кожум'яках» та «По-модньому», «Мина Мазайло» (керівник з фольклору – Надія Гаріджук).

Від «Молодої Просвіти» і від старшого покоління просвітян вінок до могили першого голови «Просвіти» Євгена Желехівського поклали Михайло Січка та Петро Арсенич.

(Чит. стор. 4)

ДІЙСТВО

ОЙ ХТО, ХТО МИКОЛАЯ ЛЮБИТЬ...

Понад 1000 листів уже отримали в Маєтку святого Миколая, що у селі Пістинь Косівського району. Вдосвіта 19 грудня – на свято Миколая-Чудотворця – волонтери Маєтку святого розвозитимуть солодкі подарунки найчемнішій дітворі та різки для пустунів.

18 грудня святкові заходи для дітей-сиріт у Центрі дитячої творчості в Косові відбудуться з участю святого Миколая.

У п'ятницю, 19 грудня, – підбиття підсумків традиційного передноворічного конкурсу на найкращу новорічно-різдвяну композицію в рамках дитячої екологічної акції «Збережемо лісову красуню». Її переможці теж отримають подарунки з рук Святого Миколая. Цього дня тут запалає «Миколаївська ватра» й розпочнеться театралізоване дійство «Ой хто, хто Миколая любить», учасниками якого будуть юні гості з Чернівецької, Львівської і Тернопільської областей.

Тут працюватимуть 10 казкових станцій: «У зими», «У Снігуроньки», «У лисички» та інші. Діти будуть учасниками святкової вікторини, різноманітних ігор та забав з цікавими призами й солодкими подарунками.

ВОГОНЬ ОСВІТИ, ДОБРА І НАДІЇ

Без освіти, науки та економіки
на правовій основі
не уявляю собі держави.
М. Саєвич

Івано-Франківське ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка

ЗАПРОШУЄ

**22 грудня 2010 р. Б. о 14.00
НА СВЯТОЧНУ АКАДЕМІЮ,**
присвячену 125-ій річниці від дня народження
МИКОЛИ САЄВИЧА, громадського і наукового діяча Галичини, подвижника народної освіти, лісівника-практика, доктора філософії, права та лісівництва.

ШАНОВНІ ПРОСВІТЯНИ!

З **8 грудня** в Інтернеті функціонує офіційний веб-сайт Івано-Франківського обласного об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка.

Ознайомитися з інформацією, розміщеною на сайті, ви можете за адресою: **http://uaprosvita.if.ua/**

«ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА» – ДЛЯ КОЖНОГО ОСВІТА

ШАНОВНІ КРАЯНИ! ДОРОГІ ПРОСВІТЯНИ!

Триває передплата на газету «ГАЛИЦЬКА ПРОСВІТА».

Вона й надалі працюватиме на національно-просвітянську ідею, для реалізації тих сподівань, на які чекає українство.

І для того, щоб мати надійного провідника у сучасності і в майбутнє, передплатіть «ГАЛИЦЬКУ ПРОСВІТУ». Передплатний індекс – 91083.

ВАРТІСТЬ ПЕРЕДПЛАТИ (без вартості оформлення): *на місяць – 3,38 грн., на три місяці – 10,14 грн., на півроку – 20,28 грн., на рік – 40,56 грн.*

ВІД ПЕРШОЇ ОСОБИ

СЛОВО І ДІЯ

ЗВІТ ГОЛОВИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОГО ОБЛАСНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ВУТ «ПРОСВІТА» ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА СТЕПАНА ВОЛКОВЕЦЬКОГО НА РОЗШИРЕНОМУ ЗАСІДАННІ РАДИ 12 ГРУДНЯ 2010

Шановні чени Ради, запрошені, друзі-просвітяни!

Вважаю своїм обов'язком скласти перед вами звіт про діяльність нашого обласного об'єднання, оскільки минув рік з часу мого обрання. Вся робота планується, складаються плани на місяць з обов'язковим обговоренням їхнього виконання, інформуванням громадськості про діяльність обласного об'єднання на інформаційному стенді та в ЗМІ.

ОРГАНІЗАЦІЙНА І ПОЛІТИЧНА РОБОТА

Проведено два розширені засідання Ради й чотири засідання Правління. На всіх засіданнях і робочих нарадах основним питанням був розгляд стану реалізації концепції відродження просвітянської діяльності в кожному селі йі колективі міст області. Маємо певні успіхи: відновлено 14 осередків «Просвіти» й створено 6 осередків «Молодої Просвіти». Однак це дуже скромні результати порівняно з масштабами і значенням поставленої задачі.

Вважаємо, що це питання має політичне, державне значення з огляду на суспільну та політичну ситуацію в Україні загалом і в області зокрема. «Просвіта» констатує активізацію антиукраїнських сил після виборів Президента України, розпорошення національної демократії по партіях та її роз'єднаність, що довели останні вибори до місцевих рад, коли понад 80 відсотків мандатів в Україні отримала Партія реґіонів та її сателіти.

«Просвіта» залишилася чи не єдиною політичною силою з історичними традиціями найдавнішої української громадської організації, зорієнтованої на національну ідею, яка не допустила в своїх лавах роз'єднання, розпорошення чи деструкції. Очевидно, що роль політичної складової в просвітянській діяльності зростає. Тому власне на основі обласного об'єднання «Просвіта» як надпартійної структури була створена обласна організація НКЗУ – Народного Комітету захисту України, яку маю честь очолювати разом з депутатом Верховної Ради першого скликання Дмитром Захаруком. Ця неформальна структура об'єднує основні опозиційні сили області.

Правління підготувало й скерувало різні звернення до громадськості краю, влади всіх рівнів, у яких висловлена позиція «Просвіти» з тих чи інших питань, в тому числі щодо антиукраїнської діяльності Д. Табачника, законопроекту «Про мови України», щодо виборів до місцевої влади.

Просвітяни взяли участь у протестних акціях:

- «Ні» – виборчим фальсифікаціям та політичному злодійству;
- щодо підняття тарифів на газ і комунальні послуги для населення;
- «Захистимо Конституцію – збережемо Україну!»;
- у Народному вічу, присвяченому річниці проголошення незалежності України;
- у відзначенні річниці голодомору;
- у відзначенні Дня свободи.

В результаті проведеної громадсько-політичної роботи багато просвітян стали депутатами всіх рівнів: 6 – депутатами обласної ради, 9 – головами сільських рад, 5 – секретарями, понад 50 – депутатами районних рад, понад 20 – депутатами міських рад.

ГРОМАДСЬКО-КУЛЬТУРНА ДІЯЛЬНІСТЬ

У 2010 році була активно продовжена добра просвітянська традиція відзначати державні та релігійні свята, пам'ятні дати української історії в Народному домі «Просвіта» й практично у всіх райміськоб'єднаннях. Хочеться виокремити проведення круглого столу політичних партій та організацій з проблем дотримання Конституції, приуроченого до дня Конституції України та конференції з участю представників духовенства «Роль Церкви у вихованні людини», присвяченої 145-ій річниці з дня народження Андрея Шептицького.

Колективи художньої самодіяльності Народного дому «Просвіта» і члени Правління виїжджали зі своїми програмами у 29 сіл області. А це значно більше, ніж будь-якого року раніше.

Важливим кроком у поширенні просвітянської ідеї було відкриття «Української книгарні» в Народному домі й організація офіційного веб-сайту нашої обласної організації.

В обласному Народному домі «Просвіта» практично щодня проводилися різноманітні заходи. Зокрема:

- святкове дійство «Сійся, родися...», приурочене різдвяним святам;
- святкування Дня злуки разом з «Молодою Просвітою», проведення дискотеки з мелодіями фольклору та українськими хітами;
- шевченкіана, яка тривала майже місяць з участю художніх колективів Народного дому, капели «Сурма» медуніверситету, виконавців музучилища ім. Д. Січинського, центрального та міського Народних домів, Центру дитячої і юнацької творчості, учнів природничо-математичного ліцею;
- великодні забави з участю фольклорного колективу села Бортники Тлумацького району (голова осередку – Галина Слободян), а великодні художні композиції організували Наталія Синиця, Марія Турчин, Ярослава Слуцька;
- свято Матері;
- похід і віче-реквієм з нагоди перепоховання Т. Шевченка;
- святочна академія спільно з Клубом української інтеліґенції ім. Б. Лепкого (керівник – У. Скальська), присвячене 95-ій річниці битви на горі Маківка;
- дитяче свято з нагоди Міжнародного дня захисту дітей, проведене разом з Жіночою громадою (М. Боднар);
- до 19-ої річниці проголошення Незалежності України були організовані:
- виставка друкованої продукції просвітян за роки незалежності (П. Арсенич);
- конкурс «Українська родина в національних костюмах» (міська «Просвіта», Н. Синиця);
- концерт художньої самодіяльності с. Угринів (сільський голова – М. Терешкун, священик – М. Залеський);
- виступи художніх колективів Народного дому в селах Павлівка Тисменицького району, Криворівня, Устеріки Верховинського району;
- відновлення осередку та заходи в селі Маріямпіль Галицького району – рідному селі засновників «Просвіти» братів Заклинських (професор медуніверситету В. Боцюрко та Д. Захарук);
- урочистості до Дня писемності та мови: тематична виставка друкованої продукції, концерт з участю переможців обласного конкурсу патріотичної пісні, виконавців осередку «Молодої Просвіти» Галицької академії;
- проведення Михайлівських вечорниць для школярів, батьків та вчителів, де молодь вчилася співати українські народні пісні й танцювати народні танці;
- програма «З любов'ю до вас» у день Віри, Надії і Любові, яку презентувала новий керівник клубу обдарованих дітей Р. Денега та багато інших заходів.

Варто відзначити позитивний резонанс від 15-хвилинної авторської програми М. Боднар «Дзвони «Просвіти», яка лунає кожної першої суботи місяця на обласному радіо о 17.45.

В духовній студії «Дзвони», яку веде просвітянка М. Солодчук, реґулярно виступали наші активісти: С. Волковецький, Д. Захарук, Є. Романишин, Б. Боровичь, В. Олійник, П. Арсенич, В. Боцюрко, Є. Бардяк, Р. Денега. Започаткована робота з відродження наших традицій: під керівництвом Н. Гаріджук фольклорний гурт Народного дому «Просвіта» взяв участь у святі «Покутські джерела» (м. Тлумач), у «Галицькій Просвіті» започаткована рубрика «Що не край, то звичай», в якій Н. Гаріджук друкує матеріали про давні звичаї традиції українців, зокрема, сценарії толок, проводів до війська.

У рамках концепції відновлення сільських «Просвіт» організовано концертні програми у селах Маріямпіль та Бовшів Галицького району; Павлівка, Милування, Єзупіль, Хом'яківка, Старий Лисець, Ямниця, Підлісся Тисменицького району; Криворівня і Устеріки Верховинського району; Сарники, Чесники, Верхня Липиця, Підвиння, Підгороддя, Лучинці, Путятинці, Обельниця, Добринів, Юнашків Рогатинського району та міст Тлумач і Рогатин.

З участю міських шкіл № 1 та № 7 ми відправили до Донецька підручники українською мовою для 4-го класу.

Варто відзначити активну роботу таких райміськоб'єднань: Тлумацького, Снятинського, Галицького, Коломийського, Косівського, Верховинського, Городенківського, Калуського, зокрема, осередок в с. Голинь (О. Тебешевська). З безпосередньою участю голови Галицького РМО О. Береговського відкрито українські бібліотеки для дітей у Гамбурзі (Німеччина) та Афінах (Греція).

В той же час чекаємо активнішої роботи Богородчанського, Тисменицького, Рогатинського, Долинського, Надвірнянського райміськоб'єднань.

Цього року проведений традиційний конкурс ім. Марійки Підгірянки, переможцям якого були вручені грамоти і премії під час святкування в драмтеатрі Дня вчителя.

ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ

За 11 місяців 2010 року Видавничо-господарський центр «Просвіта» випустив продукції на 2,5 тис. грн., в якій частка книжкової продукції становить 67 відсотків. Тут друкувалися книги прикарпатських письменників, поетів, духовна дитяча література українською мовою; просвітянські календарі, в т. ч. великий календар «Просвіти» (80 стор., автор – П. Арсенич). Такий календар підготовлений і на наступний рік.

В той же час актуальним залишається питання щодо рентабельності просвітянського видавництва. Поставлене завдання зробити його прибутковим.

ФІНАНСОВО-ГОСПОДАРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ

У 2010 році в цьому напрямі за останні п'ять років зроблено найбільше.

Проведені такі ремонтні роботи Народного дому: ремонт покрівлі, заміна даху, обробка стін антигрибковими засобами, євроремонт шести внутрішніх приміщень Народного дому, заміна вікон на енерґозберігаючі (23 вікна), часткова заміна системи опалення з встановленням електричного котла, утеплення стіни з боку дворового фасаду. Загальна кошторисна вартість – 150 тис. грн.

Кошти отримані за рахунок окремих нарахувань з обласного бюджету на ремонт даху (розпорядження голови облдержадміністрації М. Вишиванюка), а також від оренди приміщень Народного дому, в першу чергу, за рахунок проведення виставок-продаж. В 2010 році для видавництва придбана листопідбірна машина, є домовленість про придбання комплекту обладнання для виготовлення твердих палітурок книг.

Заборгованості ОО ВУТ «Просвіта» та її підрозділ ВГЦ «Просвіта» не мають.

З наших спонсорів хочу відзначити депутатів міської ради Я. Бачкура та В. Бойчука, міського голову В. Анушкевичуса, за що складаю їм щиру подяку. ОО ВУТ «Просвіта» успішно співпрацювала з управлінням культури облдержадміністрації (начальник – В. Федорак) та управлінням комунальної власності обласної ради (начальник – С. Борушок). Складаємо подяку нашим інформаційним партнерам – обласній телерадіокомпанії, обласному телебаченню «Галичина», газеті «Галичина», радіо «Дзвони».

Продовжуючи давню просвітянську традицію – працювати на громадських засадах – за свою роботу як голова обласної «Просвіти» протягом року зарплати не отримував.

НАШІ ПЕРСПЕКТИВИ

вбачаємо в подальшій реалізації концепції відродження «Просвіти» в кожному селі й трудовому колективі міст Прикарпаття, активізації роботи з молоддю та системній роботі секцій, в тому числі, секції «Нова українська родина» й екологічної секції.

На закінчення хочу висловити впевненість, що в новий, 2011, рік просвітянська громада нашого краю входить як громадсько-політична сила, згуртована національною ідеєю і прагненням служити українському народові.

Дякую!

СПРАВИ ПРОСВІТЯНСЬКІ

ВЕСЬ СПЕКТР ПРОБЛЕМ

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

І познайомитися з діяльністю такого осередку важливо для всіх. Але тільки дев'ять голів райміськоб'єднань прибули на семінар, інші ж із суб'єктивних причин його проіґнорували. Слід наголосити, що обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» за безпосередньої участі голови Галицького РМО Олександра Береговського організувало бібліотеки для українських дітей у м. Гамбург (Німеччина) та м. Афіни (Греція). В Галицькому районі відновили роботу первинних осередків «Просвіти» в селах Маріямпіль і Бовшів. Започаткована робота «Молодої Просвіти» в Бурштинському енерґоколеджі. Словом, коли до справи ставитися відповідально і творчо, то можна здійснити багато.

Саме це й приносить авторитет і пошану людей. Приємно, як оцінюють роботу просвітянського осередку в селищі Єзупіль Тисменицького району, де керівником є Михайло Памф'юк. Ось, що сказала голова селищної ради: «Я не уявляю роботи селищної ради без «Просвіти». Це найкраща характеристика. У селі Бортники Тлумацького району головою осередку працює Галина Слободян, яка давно заслужила повагу і шану людей. І ось цього року вона взяла участь у виборах голови сільської громади й перемогла свого найближчого суперника з різницею у 130 голосів. Вкотре переконуємося, що люди вміють оцінити нашу роботу й віддячити.

Чого хочемо від керівництва райміськоб'єднань? Насамперед – з усією відповідальністю поставитись до реалізації концепції відродження «Просвіт». Важливим є й інформування громадськості про нашу діяльність. Бо часто-густо навіть добрі справи залишаються поза усвідомленням спільноти. Цьому підтвердження й останній прикрий факт. Нещодавно відкрито веб-сторінку «Просвіти». Для її поповнення ми просили підготувати коротку інформацію про діяльність міськрайоб'єднань. І тільки Городенківське об'єднання подало її. Хіба це жертовна праця? Отож маємо змобілізуватися й діяти.

Велику зацікавленість викликало обговорення проекту програми «Нова українська родина», надруковане у ч. 45 «Галицької Просвіти» за 2 грудня. Її автор Дмитро Захарук наголосив, що у нинішній демографічній ситуації українська нація може ефективно самовідтворюватись лише через самовідтворення у сім'ї. Якщо цього суспільство не усвідомить і не створить відповідних умов, то це стане загрозою безпеці нашої держави. Тому родина повинна стати пріоритетом загальнонаціональної політики. І насамперед – діяльного впливу «Просвіти». Її спрямуванням повинна стати робота на родину, робота з родиною, робота в родині... Уже в найближчий час у багатьох просвітянських осередках ця конкретна праця має початися.

Слушні думки висловила просвітянка з Маріямполя Ольга Осташ, професор Степан Ґеник та багато інших. Запропонували, скажімо, при переданні народженого дитяти батькові з пологового будинку, загортати його в освячений державний прапор. І так само кутати його при хрещенні. А ще вдарити у дзвони: народився українець!.. Але це тільки штрихи до програми.

Тому й було запропоновано створити ще одну секцію при ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка – «Нова українська родина», керівником якої призначили Дмитра Захарука. Вирішено вважати роботу на зміцнення української родини одним із найважливіших напрямів діяльності обласної «Просвіти», а ще – поширити цей націєтворчий процес на всю Україну через ВУТ «Просвіта».

У перебігу роботи затвердили кошторис витрат на 2011 рік. Учасники засідання підтримали кандидатуру багатолітнього голови Косівської «Просвіти» Богдана Радиша на номінанта Всеукраїнського просвітянського конкурсу ім. Бориса Грінченка. А заступника Снятинського РМО «Просвіта» Ольгу Стрипчук висунули на номінанта медалі «Будівничий України».

С. Волковецький за активну просвітянську діяльність вручив спільну грамоту голови облдержадміністрації та обласної ради голові Галицького райміськоб'єднання «Просвіта» Олександрові Береговському, просвітянкам Ірині Хомин, Ганні Досяк, Лідії Бриндзей. Фольклорному гурту «Просвітяни» за участь у фольклорному святі «Покутські джерела», який проходив у Тлумачі, вручили грамоту управління культури облдержадміністрації. Великій групі активних просвітян вручили грамоти Івано-Франківського ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка.

Затвердили керівника екологічної секції ОО ВУТ «Просвіта». Ним став Андрій Троценко, який очолює відповідну комісію обласної ради.

А потім було концертно-музичне свято...

Богдан ВІВЧАР

ПОСТАТІ

МИКОЛА САЄВИЧ – ПОДВИЖНИК НАРОДНОГО ЖИТТЯ

Громадський і науковий діяч Галичини, подвижник народної освіти, лісівник-практик, доктор філософії, права та лісівництва Микола Амброзій Саєвич народився 17 грудня 1885 року в Старому Угринові Калуського повіту в сім'ї народних учителів Михайла та Броніслави Саєвич.

Важко було вчитись Миколі в гімназії без батьківської матеріальної підтримки. Давав уроки, займався репетиторством. На Гуцульщині в селі Жаб'є-Ільці вчителював товариш його батька Теофіл Кисілевський, завдяки якому Микола з 1905 р. працював спочатку практикантом, а згодом – лісничим в австрійських лісах Галичини (Жаб'є, Косів). В 1910 році вступив на навчання у Відні на техніку лісову, де провчився рік. Через матеріальні нестатки перервав навчання й продовжував працю лісничим у лісах Галичини до 1914 року.

В серпні 1914 року М. Саєвич, старшина австрійської армії, вступає до лав УСС (чотар, комендант чоти). 1 червня 1915 року поранений у Болехові. Після одужанння, командував сотнею. Бойова управа УСС для організації шкіл на Волині й Поділлі скерувала туди сотника Д. Вітовського, чотарів М. Саєвича та М. Гаврилка. Найкраще працював комісаріат УСС у Володимирі-Волинському під керівництвом М. Саєвича. Він заснував понад 50 народних шкіл. У липні 1917 року поручник М. Саєвич заснував комісаріат у Кам'янці-Подільському.

Листопад 1918 року сотник М.Саєвич зустрів у Коломиї. Окружна команда призначила його комісаром освіти ЗУНР у Косові. Згодом М. Саєвич пішов на фронт під Львів. Брав участь у Чортківській офензиві, а потім відступав за Збруч, пережив «Чотирикутник смерті», потрапив у польський полон.

В 1920–1921 рр. навчається в торговельній школі у Львові, одночасно працюючи контролером лісової експлуатації у восьми повітах (від серпня 1921 року по лютий 1922 року), а також технічним референтом у Богородчанах (від березня 1921 року по серпень 1921 року).

Щоб уникнути арешту за освітянську роботу, еміґрував до Чехословаччини і навчався на філософсько-природничому факультеті Карлового університету в Празі, який закінчив 1924 року з відзнакою з правом титула інженера. Паралельно закінчив правничі студії в Празі.

З 1925 року був лектором при Українській академії господарській у Подєбрадах і приват-доцентом на лісовому відділі. Читав лекції про лісові промисли, лісову адміністрацію, рахівництво й мисливство, працював надзвичайним асистентом у Віденській політехніці на кафедрі охорони лісу.

Написав докторську дисертацію «Фітогеографічні студії Чорногори» і захистив її на філософсько-природничому факультеті в Карловому університеті (1927). Д-р М. Саєвич написав 2 підручники: «Мисливство» (1926) та «Охорона лісу» (1927). Виступав з рефератами на українському науковому з'їзді в Празі в 1926 році («Нарис досліджень українських лісів») та на чеському науковому з'їзді в Празі в 1928 році («Фітогеографічні студії Чорногори»). Має ряд друкованих праць у наукових журналах Берліна, Відня та Праги в 1927–1929 роках.

Володів українською, польською, німецькою, чеською, російською та румунською мовами. Переклав на українську мову спогади президента Масарика і міністра Бениша, надруковані в «Червоній калині» 1929 року.

10 грудня 1929 року став членом товариства «Просвіта». В грудні 1929 року митрополит А. Шептицький за рекомендацією мітрата Львівської капітули д-ра економічних наук Т. Войнаровського призначив д-ра М. Саєвича управителем-охоронцем митрополичих лісів у Перегінську. До роботи приступив з 01.01.1930 року. Поселився в двокімнатному будинку в Лютошарах біля Осмолоди, на місці якого сьогодні знаходиться адміністративний будинок форельного господарства.

З жовтня 1931 року д-р М. Саєвич завідував рибальським і ловецьким господарством.

Згідно проекту інженера Андрія Мельника д-ру М. Саєвичу для ведення власного господарства було виділено 18 морґів землі, на якій він заснував велику пасіку (120 вуликів), «Лісовий музей» і зразкове форельне господарство. З 1932 року д-р М. Саєвич завідував рибним господарством «Петріс» у Лютошарах, створеним за його проектом. За короткий час був збудований розплідник форелі, форельний будинок, чотири ставки (їхнє дно викладене річковим каменем), дбайливо обсаджені соснами, що збереглися до наших часів. Сюди за досвідом роботи зразкового форельного господарства приїжджали з інших реґіонів.

Найбільшим досягненням д-ра М. Саєвича було створення ним «Лісового музею». Протягом семи років у чотирьох кімнатах було зібрано 772 експонати. В «Лісовому музеї» було 5 відділів: лісовий, ловецький (мисливський), рибальський, бжільний, бібліотечний. Тут експонувалося все, що бігало, плавало й літало в Карпатах. В ньому були представлені трофеї Першої світової війни: людські черепи, кістки, поіржавіла зброя, написи, вирізані жовнірами на корі буків, простріляні й поранені гранатами дерева. Серед експонатів був ріг тура й багато різноманітних оленячих рогів. Цей музей і літню резиденцію А. Шептицького в Підлютому відвідувало багато людей, які знайомилися з експонатами музею, кедровим заповідником, заповідником тисячолітніх ялиць. Завідуючи округом, д-р М. Саєвич виконував усі лісокультурні й лісогосподарські роботи. Багато часу він присвятив розвитку мисливства на контрактній основі.

1932 року одружився з Софією Наталією Залуцькою. Мав трьох дітей – Христину, Софію та Миколу.

В листопаді 1939 року після конфіскації радянською владою Осмолодських лісів д-р М. Саєвич залишив Лютошари й оселився в Станіславі (по вулиці Гетьмана Мазепи, 100б) в будинку, який 1938 року придбав за гроші, одержані від реалізації меду з пасіки та гроші дружини. Його господарство в Лютошарах залишилось без нагляду й швидко загинуло: розікрали «Лісовий музей», а його залишки перевезли до Рожнятова і Станіслава. Ще й сьогодні у фондах Івано-Франківського краєзнавчого музею зберігаються експонати з «Лісового музею».

У вогнях війни згоріли всі будівлі в Лютошарах. Залишились криниця Саєвича та чотири ставки, обсаджені соснами, на базі яких у 60-их роках А. Островський розвинув сьогоднішнє форельне господарство.

13 березня 1944 року хворий д-р М. Саєвич виїжджає до Кракова, де 30.03.1944 року помирає. Похований 01.04.1944 року на Раковицькому цвинтарі. Його дочка Христина, лікарка, доцент Івано-Франківського національного медичного університету, перевезла землю з могили батька з Кракова до Івано-Франківська і внесла її до могили дружини д-ра М. Саєвича. Так 1995 року на Чукалівському кладовищі в Івано-Франківську на полі № 10 під № 1 з'явилась символічна могила д-ра М. Саєвича, який усе своє свідоме життя присвятив народній освіті, науці й лісовому господарству.

На увіковічення його імені Івано-Франківська міська рада рішеннями від 23.01.1998 року назвала іменем Миколи Саєвича безіменну вулицю біля будинку, в якому він проживав з 1939 по 1944 р. та 04.06.1999 року відкрила на ньому меморіальну дошку.

А 1999 року на базі Осмолодського лісництва відкрили кімнату-музей інженера-лісівника, д-ра філософії та лісівництва Миколи Саєвича і встановили на території форельного господарства в Лютошарах меморіальну дошку.

До 120-річчя від дня народження М. Саєвича завдяки стараннням його дочки Христини в Івано-Франківську в будинку, де він жив (тепер – вул. М. Саєвича, 3), відкрили кімнату-музей. До музею автор цих рядків передав рідкісні фотографії січових стрільців та фотографії українських шкіл на Волині, які організовував М. Саєвич. З нагоди 125-річчя від дня народження М. Саєвича в Народному домі «Просвіта» проведена урочиста академія й організована фотодокументальна виставка з фондів музею та збірок П. Арсенича і Х. Саєвич. Так завдяки старанням дочки гідно пошановано сотника УГА, доктора філософії та лісівництва Миколу Саєвича, який висловлювався: «Без освіти, науки й економіки на правовій основі не уявляю собі держави».

Петро АРСЕНИЧ, *історик*

ТАК ДУМАЮ

НЕ БУДЬТЕ НАЇВНИМИ

Місцеві вибори 31 жовтня 2010 року ввійдуть в історію України, як безпардонне знущання з демократичних цінностей, як одна з характерних прикмет ери кримінал-соціалізму в Україні. Вибори ці – генеральна репетиція наступних парламентських виборів, на яких п'ята колона України має отримати 70 відсотків голосів виборців для леґального в очах схильної до москвофільства Європи обернення України на «Юґо-Западный край».

Чесні громадські й державні організації справедливо назвали ці вибори недемократичними й нечесними. Серед цих організацій варто відзначити висновки Національного демократичного інституту (НДІ), який прискіпливо проаналізував фальшування волі виборців України, почавши від несприятливого для чесного волевиявлення громадян закону про вибори. Інститут відзначив втручання державної влади, правоохоронних органів та Служби безпеки у виборчий процес, почавши від реєстрації кандидатів (вірніше нереєстрації опозиційних кандидатів) та скінчивши залякуванням і виборців, і кандидатів державними органами.

Іншими словами, вибори пройшли за наперед розробленим владою та Президентом сценарієм, за яким перемогу мають будь-що здобути кандидати партії влади. Це були не вибори, а фарс для замилювання очей демократичного світу й передусім Європи. Цього, правда, НДІ не говорить.

Перелічивши недемократичні риси виборів, НДІ цитує слова Президента Януковича про те, що вибори мали бути демократичні, що зловживання державними ресурсами не допускатимуться, що державна влада буде нести відповідальність за порушення виборчого процесу.

Заяви Президента Януковича робляться для замилювання очей. Янукович, наприклад, у заяві з нагоди Дня української писемності розливається солов'єм на адресу української мови, якій він збирається завдати смертельного удару наданням російській мові статусу другої (читай: першої) державної мови. На ділі ж він попризначав і призначає на ключові посади у державі відвертих україножобів, які ведуть прямий наступ на українську мову, цілий шалман табачників, хорошковських та іже з ними. Отже, між словами й ділами Януковича лежить глибочезна прірва.

Що ж до його словесних заяв, то така його політична тактика: порушувати закон, де тільки можна, для забезпечення своєї влади, а на словах говорити те, чого хочуть почути від нього наївні слухачі. Цю тактику, запозичено від кримінального світу, з яким Президент мав контакти за часів своєї молодості: робити одне, а говорити інше. Бажаючи обдурити «фраєра», пройдисвіти «кидають чорнуху» – малюють «фраєрові» картину, яку той хоче від них почути, – після чого його ошукують.

Як бачимо, ця тактика, попри свою відверту цинічність, працює на користь відвертих окозамилювачів, як скажімо, було з ухваленням Податкового Кодексу. Янукович, може, й несвідомо, але іде за прикладом, узятим з історії. Міф про доброго царя і недобрих царських слуг мав поширення свого часу серед пригнічених мас Росії. Цей міф зміцнював владу царя, який був автором усіх законів для пригнічення мас.

Визнаючи, що місцеві вибори відбувалися з порушеннями, Янукович цим усуває себе від причетності до проведення цих виборів. Мовляв, це робили «слуги». Він же – Янукович – демократ і обстоює демократичні вибори. Але результат їх наперед відомий.

Святослав КАРАВАНСЬКИЙ

БОЛЬОВА ТОЧКА

НАФТА І ГАЗ Є

РОДОВИЩА НЕ РОЗРОБЛЯЮТЬСЯ ЗУМИСНЕ

Сьогодні мало хто повірить, що на початок минулого сторіччя Україна займала третє місце в світі з видобутку нафти. І мало хто знає, що 25 січня 1968 року перший секретар ЦК КПУ Петро Шелест надіслав до Політбюро ЦК КПРС доповідну записку з науковим прогнозом розвитку добування нафти і газу в Україні до 1989 року. Згідно з розрахунками вчених, у 1975 році Україна мала добувати 22 млн. тонн нафти і 70 млрд. куб. м газу, а в 1980 відповідно 36 млн. тонн і 90 млрд. куб. м за найнижчою собівартістю, ніж будь-де в СРСР.

Такі розрахунки, погодьтеся, Петро Юхимович не міг висмоктати з пальця, як і не міг дезінформувати Політбюро. Саме в цей час у Буджацькому степу на півдні Одеської області з'явилися численні загони геологів, які вели пошук нафти і газу від Дністра до Дунаю. За кілька років відкрили 200 родовищ, зробили перші свердловини, одержали перші тонни чорного золота. Але в той же час у Західному Сибіру відкрили багатющі родовища нафти, і всі сили кинули туди.

Свердловини затампонували, але в деяких нафта продовжувала просмоктуватися з земних глибин, і місцеві жителі носили її відрами для опалювання своїх будинків. У той же час, у північно-західній частині шельфу Чорного моря наукові експедиції знайшли величезні запаси газу. Тільки розвідані родовища забезпечили б Україну на 250 років блакитним паливом! Але налагодити його добування не встигли. Почалася перебудова.

Міністерство геології СРСР продало результати досліджень відомій компанії «Бритіш Петролеум». Уряд України, замість налагодження видобутку власних паливних ресурсів, міцно прив'язав нас до російської газової труби. А майже всі нафтопереробні заводи продав за безцінь російським нафтовим маґнатам. І нині «маємо те, що маємо».

– Ділкам вигідніше купувати й перепродувати, ніж добувати, – пояснив мені американський бізнесмен. – Бо видобуток можна контролювати, а операцію, «купи-продай» – неможливо. «Наші» олігархи мають величезний «навар» на кожній тонні нафти.

Паливний зашморг на шиї України дав і досі дає жахливі наслідки. Фермерові за тонну дизельного пального доводиться віддавати чи не десять тонн пшениці. Хлібороби зубожіють, господарства руйнуються. У наших помешканнях холодно.

Інформація про наші паливні ресурси була розіслана головам районних та обласних адміністрацій, президентам і прем'єр-міністрам, народним депутатам, але відповіді не отримали ні від кого. Якось у Києві в одного вельми поінформованого чоловіка запитали: чому навіть під час виборів ніхто ніде не заїкнувся про одержану інформацію?

– Невже ви не розумієте, що вони не гірше за нас володіють цією інформацією? Просто можновладці чекають, коли наша земля стане товаром. Тоді можна буде викупити всі родовища й розпочати видобуток нафти і газу вже на власних земельних теренах.

Та, на щастя, не перевелися в Україні ще розумні й сміливі люди. Нещодавно Саратська районна рада на Одещині ухвалила рішення надати спеціальні дозволи (ліцензії) на користування надрами з метою геологічного вивчення нафтогазоносних надр Успенівської площі, в тому числі дослідно-промислової розробки родовищ із подальшим добуванням нафти і газу. Ось так! Народ сам хоче розпоряджатися своїми багатствами. Без посередників! Законно! Відповідно до частини 2 статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2005 року № 827 «Про затвердження порядку надання у 2005 році спеціальних дозволів (ліцензій) на користування надрами».

Згідно з прогнозами вчених ідеться про запаси нафти в 40–50 мільйонів тонн і 30 мільярдів кубічних метрів газу. Отже, позиція саратських депутатів, які одностайно проголосували за рішення, подає надію, що життєво важливе питання почне нарешті розв'язуватися, й Україна одержить можливість забезпечувати себе власними нафтою і газом, а Одещина займе провідне місце серед нафтогазодобувних реґіонів України.

А як думають депутати обласної, районних рад Івано-Франківщини, місцеві громади або маґнати: чи мають іноземці користуватись багатими надрами нашого краю?

Євген РОМАНИШИН,
заслужений лікар України
(за матеріалами преси)

ЖИТТЯ ОСЕРЕДКІВ

ТОРКНУЛИСЬ КОРЕНІВ І КРОНИ

Урочисто відзначили 142-гу річницю Матірної «Просвіти» молоді голинські просвітяни. Про її історію і сьогодення розповіла Оксана Тебешевська – голова Калуської організації, наставник молодих просвітян, учитель української мови і літератури Голинської ЗОШ I–III ступенів, заслужений учитель України. Вона зосередила увагу на історії просвітницького руху на Прикарпатті, згадала про відомих просвітян і молодіжні організації, а також зробила короткий огляд книжки директора Інституту культури і мистецтв Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, заслуженого працівника культури України Анатолія Грицана «Просвітня зоря Прикарпаття». Доповідачка навела чудові слова члена Головного виділу «Просвіти» у Львові П. Петрика: «Без «Просвіти» не можна було б сьогодні навіть уявити собі нашого відродження, розвитку та скріплення наших національних сил».

«Пісню Просвіти» (слова Василя Щурата) виконала Оксана Барнич. Катерина Носенко і Юлія Сеник висвітлили питання ролі «Просвіти» в нашому житті, підкреслили те, що вона завжди утверджувала українство, боролася за збереження нашої самобутності, мови, звичаїв і традицій, шанувала українських героїв.

Христина Качак, Марія Романишин, Софія Відливана, Євген Мендюк розповіли про історію голинської «Просвіти» з часу заснування хати-читальні до сьогодення, про активних просвітян – Іллю Стебельського, Никифора Жекала, Петра Матрофайла, Миколу Мазурика, Василя Гонського, Дарію Завадецьку, Марію Жекало, Емілію Солдатюк, Петра Шутяка, Ганну Олійник, Федора Шевчука.

Про створення в Голині в січні 1997 року осередку «Молодої Просвіти», діяльність молодих просвітян (вивчення історії рідного краю, записи спогадів ветеранів визвольних змагань і старожилів села, проведення культурно-просвітницьких заходів, зустрічей з цікавими людьми, операцій «Допоможи людині похилого віку», «Чисті узбіччя доріг і береги річок», участь у різноманітних турнірах, конкурсах, змаганнях і т. ін.) йшлося у виступах Діани Павлів, Романа Гладенького, Анжели Шевчук. Ірина Урус ознайомила присутніх із книжкою краєзнавця, члена Національної спілки журналістів України Михайла Коломийця «Просвіта Калущини: далеке і близьке». З цієї розмови молоді просвітяни зробили висновок про важливість просвітницької діяльності зараз, коли загрожені українські цінності, й закликали присутніх поповнювати ряди молодіжної організації.

Христина КАЧАК,
член літстудії «Провесінь» і «Молодої Просвіти» с. Голинь Калуського району

СВЯТОЧНЕ

ЄДНАЙ ЖЕ, «ПРОСВІТО», УКРАЇНСЬКИЙ ЛЮД!

(Закінчення. Поч. на 1 стор.)

Учасники театру «Академія». Зліва направо: І. Турик, А. Мартинів, Н. Розумович, Л. Грицюк

Дорогий подарунок для «Просвіти» у день її народження зробив місцевий художник – давній просвітянин Іван Гаврилів. Велике художнє полотно митця «Голгофа України» відтепер буде прикрашати Народний дім. Це вже його другий дар. Створений ним раніше портрет Тараса Шевченка, вже давно є окрасою «Просвіти».

На святкових урочистостях через жителя села Грушка Тлумацького району Федора Гуменюка обласна «Просвіта» отримала книгу «Нариси історії Канадсько-українського інституту «Просвіта». Теодор Гуменюк очолює цю структуру у Вінніпезі. Зрозуміло, покоління, яке започаткувало й доклало свої зусилля до громадської праці, відходить у вічність. А щоб ця праця не пропала, вони видали книжку з історії «Просвіти». Вся 85-річна діяльність Канадсько-українського інституту «Просвіта» у Вінніпезі – це рішучість української еміґрації продовжувати просвітянську роботу матірного товариства «Просвіта», заснованого у Львові. Зокрема, підвищення рівня української національної християнської свідомості української громади, пропаґування ідеї української самостійної держави, захист прав людини в Україні. Тому цей нарис – вияв вдячності всім цим патріотам-діячам, які присвятили свою працю та фінансові засоби для благородної справи.

Актори своєю працею задоволені

На святі вперше прозвучала «Ода «Просвіті», слова і музику до якої написав уже покійний керівник Клубу обдарованих дітей Борис Данилишин. А виконала її нинішній керівник Руслана Денега. Словами «Оди» й закінчуємо цю оповідь: «Єднай же, «Просвіто», український люд, святині невтомний наш труд!»

Михайлина БОДНАР

ТЕАТР

З КОГОРТИ ТАЛАНОВИТИХ

Минає 170 років від дня народження Михайла Петровича Старицького, творчість якого була добре відома галичанам. Та й Іван Франко писав про нього щирі слова: «У 80-их роках постає український театр і стає відразу в такій висоті, про яку в Галичині довго ще навіть снити не можна. Головна заслуга належить трьом людям: Михайлові Старицькому, Маркові Кропивницькому, Іванові Тобілевичу (Карпенку-Карому)».

Народився Михайло Старицький в селі Кліщинці на Полтавщині. Виховувався в діда З. О. Лисенка. Бібліотека, широкі знання української культури материного брата Віталія Лисенка, батька майбутнього композитора Миколи Лисенка, сприяли пробудженню цікавості до народних пісень, дум, історії України.

Навчався Михайло Старицький у Полтавській гімназії, Харківському, згодом – Київському університетах. В Києві займається літературною і театральною діяльністю. У 1883 р. М. Старицький організовує першу українську професійну трупу, до складу якої увійшли М. Кропивницький, М. Заньковецька, М. Садовський, Г. Затиркевич-Карпинська та інші.

Пише М. Старицький ряд п'єс за творами М. Гоголя та інших письменників і свої п'єси («Не судилось», «Ой не ходи, Грицю, та й на вечорниці», «У темряві» та інші). На історичну тематику пише ряд прозових творів і поезій. Він є автором семи романів, присвячених історичним подіям минулого українського народу. Драми «Богдан Хмельницький», «Облога Буші», «Маруся Богуславка» написані з використанням фольклорних образів і є дуже близькими до історичних дум.

Творчість М. Старицького – важлива сторінка в історії української літератури, є зразком високої культури нашої класичної спадщини. Його життєва позиція частково висловлена в листі до Івана Франка: «З перших кроків самопізнання на полі народнім я загорівся душею і думкою послужить рідному слову, огранувати його, окрилити красою і дужістю, щоб воно стало здатним висловити культурну освічену річ, виспівати найтонші краси високих поезій…»

У просвітянській бібліотеці Анна Досяк підготувала виставку творів Михайла Старицького, а члени первинного осередку «Відродження» на своєму зібранні обмінялися думками з прочитаних творів письменника, адже вони є актуальними і сьогодні.

Наталія СИНИЦЯ,
відповідальний секретар ІФ МО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка,
Богдан СУШЕВСЬКИЙ,
член Правління, голова осередку ЦПТО № 1

ЮВІЛЕЇ

БЕЗ КНИГИ І ЗНАННЯ НЕ БУДЕ ДОБРОГО ЖИТТЯ

Обласна універсальна наукова бібліотека імені Івана Франка відзначила своє сімдесятиріччя. Отож хочу розповісти про невтомних працівників відділу краєзнавчої літератури – бібліотекарів Оксану Іванишин, Марію Толстенкову, Мар'яну Качорак, Ірину Бурду, бібліографа Валентину Дволітку та завідувачку Ольгу Черепович, які впродовж багатьох років працюють над тим, щоб цей методичний і координаційний краєзнавчий центр для бібліотек був центральним депозитарієм краєзнавчих видань і найбільше задовольняв потреби користувачів.

Саме для читачів створений унікальний книжковий фонд і депозитарій документів про рідний край, який налічує близько 13 тисяч примірників друкованих видань, серед яких чимало раритетних, а це листівки, мапи, довідники, альбоми, схеми. Тут для користувачів пропонується півтора тисячі примірників місцевих періодичних видань (з 1944 по 2010 рік), а також газети й журнали української діаспори. Бібліотекарі активно працюють з науковцями, літераторами інших областей, які залюбки передають свої авторські книжкові фонди, тож уже можна ознайомитись із доробками академіка Володимира Грабовецького, Лук'яна Вардзарука, а також української діаспори.

Велику роботу бібліотекарі здійснюють зі створення бібліографічних покажчиків, які вийшли друком, а це «Петро Арсенич», «Етнографічні реґіони Прикарпаття: матеріальна і духовна культура», «Галицько-Волинська держава: історія, постаті, культура», «Фольклорні скарби Прикарпаття», «Володимир Качкан у літературно-критичному ореолі (фраґменти статей, рецензій, есеїв, нарисів, діалогів, листів)», «Колекція книг з приватного фонду Л. Вардзарука в ОУНБ ім. І. Франка».

Оперативному пошуку інформації сприяють створені в бібліотеці систематичний (загальний), топографічний, бібліографічний (персоналії), алфавітний краєзнавчі каталоги та електронна база даних краєзнавчих книг і статей з періодичних видань (2000–2010). А ще бібліотекарі щорічно і щоквартально видають «Календар знаменних і пам'ятних дат Івано-Франківської області», а також анотовані бібліографічні покажчики, інформаційні бюлетені.

Великою популярністю серед слухачів обласного радіо користується рубрика «Скарбниця», в якій бібліотекарі розповідають про наших краян, а ще – постійно діючі книжкові виставки і зустрічі з ученими, літераторами, митцями Прикарпатського краю.

Для кожного студента, науковця, викладача й керівника бібліотека – це джерело знань, помічник у роботі, й оці невтомні трудівниці храму знань завжди приходять на допомогу. Як говорить директор ОУНБ ім. І. Франка Людмила Бабій, зв'язок з читачем, бібліотекою і владою, яка дає фінансування, не повинен переривatися, бо без знання не буде й доброго буття.

Любов ЗОРІНА

Івано-Франківське обласне об'єднання ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка висловлює щире співчуття Героєві України, відомому поетові, першому голові відновленої «Просвіти», визначному політичному та громадському діячеві **Дмитрові Павличку** у зв'язку з відходом у вічність брата **Михайла.**

Голова ОО ВУТ «Просвіта» ім. Т. Шевченка
Степан ВОЛКОВЕЦЬКИЙ

КРАЄЗНАВСТВО

СТОРІНКИ ІСТОРІЇ СЛОВА

Слово – не горобець:
вискочило – не спіймаєш.
Народна мудрість

(Закінчення. Поч. у №№ 43–46)

УКРАЇНСЬКІ ВИДАВНИЦТВА В СТАНИСЛАВОВІ (1919–1939)

«БИСТРИЦЯ». Станиславівсько-коломийське видавництво. Засноване 1920 р. учителем Станиславівської гімназії Іваном Чепигою у спілці з Зеноном Куриловичем (з Коломиї) та о. Михайлом Менцінським – катехитом «Рідної школи», власником крамниці «Церковна штука». Деякий час друкувало книжки у коломийській друкарні А. Кисілевського. З позначкою «Станиславів–Коломия» у видавництві побачили світ такі книжки: «Сон Галича» Юрія Шкрумеляка (1920), «Прогулька» С. Чубатівни (1921), «Проти филь» Марії Кузьми-Колцуняк, «Як друкується книжку» О. Кузьми, «Психологія» В. Єрузалєма, «Повний підручник для науки міжнародної мови есперанто» О. Кузьми (1922), колядники, «Звукоперність» Клима Поліщука (поезії), збірник гумористики і сатири українського письменства «Український сміх» (уладнаний Омеляном Карашкевичем), оповідання для дітей Андрія Чайковського «Одарка», «Гайдамаки» і «Малий Кобзар» Т. Шевченка та інші. У 1921–1923 рр. у видавництві «Бистриця» виходив критико-бібліографічний журнал «Книжка» (видавець і редактор – Іван Чепига) з додатком «Всеукраїнська бібліографія» І. Калиновича. Останнім виданням «Бистриці» був «Великий ілюстрований народний календар» на 1924 рік, виданий 1923 р. (до цього часу були видані народні календарі на 1920, 1921, 1922, 1923 роки).

«ЛІРА». Засноване 1913 р. у Львові композиторами Осипом Залеським і Михайлом Гайворонським; у 1921 році переписане до Станиславова. Перші видання «Ліри» були виконані літографічним способом. Видання випустило у світ першу збірку стрілецьких пісень «Над Струною» (1915), перевидана 1916 р. Бойовою Управою УСС під назвою «Стрілецьким шляхом». Були видані солоспіви, хорові та скрипкові твори М. Гайворонського, О. Залеського, І. Левицького, М. Тележинського, а також фортепіанна партитура до драми М. Старицького «Ой не ходи, Грицю» в опрацюванні М. Лисенка.

«УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕКА». Засноване у січні 1934 р. заходами Степана Слюсарчука (видавець) та Івана Ставничого (редактор). Видавало щомісячно книги творів українських класиків і тогочасних письменників, переклади з іншомовних книг, науково-популярні видання, підручники для шкіл та самонавчання. Першим випуском цієї бібліотеки було видання першого тому «Кобзаря» Т. Шевченка (із передмовою і примітками Івана Ставничого) із запланованого тритомного видання творів Кобзаря. Наклад надрукованого 1935 р. другого тому був знищений більшовиками у 1939 р.; третій том взагалі не побачив світ. У видавництві були, зокрема, надруковані книжки: спомини Василя Сивака «Сибір в огнях революції» (1934); Каталог «УСС 1914–1934. Пропам'ятна вистава» (1935); газета-однодневка «Лицем до молоді»; «Коротка біблійна історія Старого і Нового Завіта» Юстина Гірняка; у 1936 р. – дві книжечки поета Михайла Дяченка «Іскри. Збірка поезій» та «Земля плаче», а 1937 р. – його ж збірка «Юні дні». Друкувалися видання «Просвіти». Видання діяло до вересня 1939 р.

«ДНІПРО». Видавництво у Станиславові, засноване 1937 р. Нестором Ріпецьким (пс. Богдан Жарський). Видало, зокрема, книжки: «Тринадцята чота» Юрія Косача (жовтень 1937 р.), «Україна в крові» (драма) Богдана Жарського; поетичну збірку «Огні віри» Гр. Домашовця (у 1938 р.), «Княжий Галич» Лева Чачковського і Ярослава Хмілевського. Останніми книгами видавництва перед приходом більшовиків у 1939 р. були: «Під прапором «Рідної школи» Петра Рогатинського, третя книга лірики Нестора Всеволода Ріпецького «Тривога».

Володимир МОРОЗЮК,
член Національної спілки письменників України